

PYHÄ PALKATTAPARANTAJA PANTELEIMON

Panteleimon syntyi noin vuonna 275 Nikomedeiassa, Marmaran meren rannalla. Hän sai kasteessa nimen Panteleon, joka merkitsee kaikessa leijona. Nimi muutettiin myöhemmin Panteleimoksi, joka tarkoittaa armelias kaikille.

Kirkko ylistää häntä sielujen ja ruumiitten parantajana. Panteleimon oli nuorena etevän lääkärin Eufrosynoksen oppilaana. Samanaikaisesti pyhä Hermolaos kertoi hänelle Jumalan johdatuksesta ja hyvyydestä.

Pyhä Panteleimon teki lääkärin oppien ja Jumalan armon kautta ihmetekoja ja parannuksia. Kaikki häneltä apua hakeneet paranivat, mutta hän ei ottanut potilailtaan maksua. Esimerkiksi sokea sai näkönsä.

Kristitty Panteleimon kuoli Keisari Maksimianuksen käskystä mestauttaa hänet miekalla hänen kristinuskonsa johdosta noin vuonna 305. Hän oli kuollessaan noin 30-vuotias.

Ortodoksisessa kulttuurissa lääkäreiden suojeluspyhänä on Pyhä Pantaleon eli Panteleimon. Pyhällä Athos-vuorella on venäläinen Pyhän Panteleimonin luostari, jossa säilytetään osaa marttyyrin pyhistä jäännöksistä.

PYHÄ ANDREAS KREETALAINEN

Pyhä Andreas Kreetalainen syntyi Damaskoksessa 600-luvulla. Hänen vanhempansa olivat kristittyjä ja hurskaita ihmisiä. Andreaksen kerrotaan olleen mykkä koko alku lapsuutensa noin 7 ikävuoteen saakka. Mykkyys parani, kun vanhemmat veivät hänet kerran pyhälle ehtoolliselle.

Andreas alkoi opiskella ja 14-vuotiaana hän meni Jerusalemiin ja patriarkka Sotronios otti hänet kirkon palvelukseen Pyhän Sabbas Pyhitetyn luostariin. Andreas ylitti pian ymmärryksensä ja askeettisuudessaan useat luostarin vanhemmat munkit ja hän oli hyvänä esimerkkinä kaikille. Pian patriarkka otti hänet sihteerikseen.

Kun monotelitismi - harhaoppi, joka väitti Kristuksella olleen vain jumalallinen tahto eikä ollenkaan inhimillistä - alkoi laajeta, kuudes ekumeeninen kirkolliskokous kokoontui Konstantinopoliin vuonna 680 keisari Konstantinus IV:n kutsusta. Jerusalemin patriarkka Theodore lähetti edustajanaan sinne hurskaudestaan ja viisaudesta sekä Raamatun tuntemisestaan tiedetyn Andreaksen, joka silloin oli jo arkkidiakoni.

Kokouksessa Andreas osoitti suurta puhujan lahjakkuutta, intoa uskon puolesta sekä harvinaista kaukonäköisyyttä. Kirkolliskokous tuomitsi harhaopin.

Kohta tämän jälkeen Andreas valittiin ja nimitettiin ensin Konstantinopolin Hagia Sofian arkkidiakoniksi ja sitten keisari Justinianus II:n (685-695) hallituskaudella Välimeren saarella sijaitsevan Kreetalle Gortinan piispaksi.

Hän kuoli Mitylenen saarella noin vuonna 712 -740. Vuosiluvusta kiistellään ja se vaihtelee tutkijan mukaan. Pyhältä Andreas Kreetalaiselta jäi jälkeen suuri määrä teologisia kirjoituksia ja muita tekstejä, kuten puheita, kanonilauluja ja hengellisiä runoja. Näistä kuuluisin on Andreas Kreetalaisen katumuskanoni, joka luetaan aina paaston ensimmäisten neljän ehtoonjälkeisen palveluksen aikana sekä viiden viikon torstain aamupalveluksessa. Tämän kanoni sisältää ihmisielun syvän synninkatumuksen ja hengellisen murheen synneistään. Pyhän Andreaksen reliikit ovat Konstantinopolissa. Ortodoksinen kirkko viettää pyhän

Andreas Kreetalaisen muistopäivää 4. heinäkuuta.

PYHITTÄJÄ SERGEI RADONEZILAINEN

Avraamijevin luostari Rostovissa oli Itä-Euroopan kirkollisen elämän keskus mongolien valtakaudella noin 1300-luvulla. Luostarin lähetit perustivat uusia luostareita ympäri monikansallista Pohjolaa.

Rostovin kasvatteja oli myös Varnitsyn kylässä Rostov Velikiin lähistöllä syntynyt Sergei Radonezilainen, (siviilissä Varfolomei Kirilovitsh, 1314–1392). Kun Moskovan slaavit ja tataarit vuonna 1322 hävittivät Rostovin, Varfolomein isä, äiti ja kaksi veljeä joutuivat pakenemaan asumattomalle metsäseudulle, 150 kilometriä Rostovista etelään.

Pikkupoikana Varfolomeille oli ilmoitettu näyssä, että hänestä tulee kolmiyhteisen Jumalan asunto. Tammimetsään, lähelle vanhempiensa uutta kotikylää Radonezhia, Varfolomei rakensi veljensä kanssa erakkomajan. Vaikeiden alkuvuosien jälkeen erakkomajan veljesyhteisö kasvoi, ja kirkon johtajat taivuttelivat Varfolomein ottamaan vastaan nimitys igumeniksi, luostarinjohtajaksi. Varfolomei sai nimen Sergij, ja luostarin nimeksi tuli ”Troitse-Sergejeva lavra”, Kolminaisuuden Sergein luostari. Kun Moskova myöhemmin vapautui mongolien vallasta, oli Moskovasta 70 kilometriä pohjoiseen sijaitseva Troitse-Sergejeva lavra jo uuden valtion ortodoksikirkon huomattavin luostari.

Pyhittäjä Sergei Radonezilainen tunnetaan, kuten monet suuret pyhät, myös siitä, että hän on siunannut isänmaan aseellisen puolustamisen ja innostanut munkkeja taisteluun hyökkääjiä vastaan. Kirkko siis tuntee käsityksen oikeutetusta sodasta ja pitää tärkeänä, että vihollisen hyökätessä isänmaata ollaan valmiit myös aseellisesti puolustamaan.

Sergei kuoli 25. syyskuuta 1392.

PYHITTÄJÄ SERAFIM SAROVILAINEN

Serafim Sarovilainen, siviiliniemeltään Prohor, syntyi Kurskissa 19. heinäkuuta 1759. Hänen liikemiesisänsä Isidor Johanneksenpoika Mosgnin ja äitinsä Agafia Fotiinintytär kasvattivat lastaan hurskaudessa, hartaassa rukousmielessä ja rakkaudessa. 18-vuotiaana hänelle selkiintyi halu hylätä maailma ja astua munkkivilvoituksen tielle. Aluksi hän meni Sarovin erämaan luostariin kilvoittelemaan ja palasi sieltä takaisin Kurskiin hengellisen kirjallisuutta opiskelemaan.

Vuonna 1778 hän erosi lopullisesti synnyinseudustaan ja siirtyi Saroviin, jossa hän liittyi luostarin veljestöön noviisina. Vuonna 1786 hänet vihittiin munkiksi ja Prohor sai nimekseen Serafim. Vielä samana vuonna hänet vihittiin munkkidiakoniksi ja vuonna 1793 pappismunkiksi.

Serafim vetäytyi seuraavana vuonna puiseen erakkomajaan Sarovkajoen varrelle, jossa hän yhdessä metsän eläinten kanssa vietti hurskasta elämää Raamattua ja pyhien isien teoksia tutkien. Tarinan mukaan Serafim eläessään erakkona syötti kädestään majallaan karhua, joka totteli häntä.

Tultuaan rosvojen pahoinpitelemäksi Serafim joutui palaamaan luostariin hoitoon, mutta palasi toivuttuaan takaisin erakkomajaansa. Erilaisten vaiheiden jälkeen Serafin sulkeutui vuosikausiksi kammiionsa puhumattomuuteen. Vuoden 1825 jälkeen hän otti taas vastaan pyhiinvaeltajia. Serafim Sarovilainen kuoli 2. tammikuuta 1833 ja Suomen ortodoksinen kirkko muistelee häntä pyhittäjäisänä vuosittain tammikuun 2. päivänä.

Pyhittäjän pyhäinjäännökset siirrettiin vuonna 1903 alkuperäisestä hautapaikastaan pyhittäjien Sosiman ja Savvatin kirkkoon.

Vuonna 1991 pyhittäjän reliikit paljastettiin uudelleen niiden oltua seitsemänkymmentä vuotta piilossa Neuvostoliiton antiuskonnollisessa museossa.

Serafimin elämälle olivat ominaista ankara kilvoittelu, erakkoelämä ja useat näyt. Enkelit, pyhät, Jumalanäiti ja Kristus ilmestyivät hänelle. ”Saavuta sisäinen rauha, niin tuhannet ympärilläsi pelastuvat” oli eräs Serafimin hengellisistä opetuksista.

PYHÄ EFRAIM SYYRIALAINEN

Pyhä Efraim syntyi 300-luvun alussa Nesebiassa Mesopotamiassa. Hänen vanhempansa olivat köyhiä maanviljelijöitä ja hurskaita kristittyjä.

Nuoruudessaan Efraim oli kevytmielinen ja eli huolettomuudessa. Jouduttuaan syyttömään vankilaan hän koki elämänmuutoksen ja ryhtyi etsimään Jumalaa, katumaan tekojaan ja nöyrytymään. Tässä työssä häntä auttoivat ensin erakot myöhemmin Jaakob, Nesebian piispa, jonka kanssa hän osallistui Nikean kirkolliskokoukseen.

Jonkin ajan kuluttua Efraim siirtyi Edessaan ja hän ryhtyi elämään erakkoelämää luolassa. Samalla hän alkoi kirjoittaa Mooseksen kirjain selityksiä. Hiljalleen hänen maineensa opettajana kasvoi ja häneltä tultiin kysymään usein neuvoa asioihin.

Hänen sanoistaan huokui palava rakkaus Jumalaan, syvä katumus ja nöyryys. Meille kaikille on tuttu hänen paastorukouksensa:

Herra, elämäni valtias!

Estä minusta laiskuuden, velttouden, vallanhimon ja turhanpuhumisen henki.

Anna minulle sinun palvelijallesi sielun puhtauden, nöyryyden, kärsivällisyyden ja rakkauden henki.

Oi Kuningas ja Herra!

Anna minun nähdä rikokseni ja anna, etten veljeäni tuomitsisi, sillä siunattu olet sinä iankaikkisesti. Aamen.

Efraim vihittiin papiksi, mutta hän ei nöyryydessään rojhennut milloinkaan toimittaa liturgiaa. Hän taisteli runollisin tekstein harhaoppeja vastaan ja hänen opetuksiaan luettiin jo hänen eläessään jumalanpalveluksissa.

Efraim Syyrialainen kuoli vuonna 378 ja ylevien opetuksiensa vuoksi häntä nimitetään Syyrian profetaksi. Kirkko viettää vuosittain hänen muistopäiväänsä 28. tammikuuta.

PYHÄ KSENIA PIETARILAINEN

Pyhä autuas Ksenia Pietrilainen, oikealta nimeltään Ksenia Grigorievna Petrova, syntyi 1700-luvun alussa Venäjällä ja eli suurimman osan elämästään Pietarissa. Ksenia oli armeijan upseerin, hovilaulaja Andrei Feodorovits Petrovin vaimo, joka jäi leskeksi 26-vuotiaana, kun hänen puolisonsa kuoli äkillisesti kutsuilla. Ksenia menetti kiinnostuksensa maailman asioihin ja hänestä tuli Kristuksen tähden houkka.

Ksenia pukeutui miehen vaatteisiin ja alkoi käyttää nimeä Andrei Feodorovits. Ihmisille hän kertoi, että hän itse oli kuollut, ei hänen miehensä. Hän hylkäsi vanhan elämäntapansa ja koki hengellisen uudelleensyntymisen. Kun hän antoi pois talonsa ja jakoi omaisuutensa köyhille. Jonkin ajan kuluttua Ksenia poistui Pietarista ja oli poissa kahdeksan vuotta. Luultavasti hän vieraili tuona aikana venäläisten pyhien askeettien luona etsimässä innoitusta hengelliselle elämälleen. Ksenia palasi Pietariin köyhien asuinalueelle, missä häntä pilkattiin ja solvattiin hänen vahvan uskonsa vuoksi. Jos hän vastaanotti rahaa ihmisiltä, ne olivat vain pieniä summia ja niillä hän auttoi köyhiä.

Hänen hengelliset kykynsä ja lahjansa alkoivat tulla huomatuiksi. Hän profetoi tulevia tapahtumia jopa tsaarin perheellekin ennustaen esimerkiksi keisarinna Katariina II:n eli Katariina Suuren kuoleman.

Pyhä Ksenia eli noin 45 vuotta puolisonsa kuoleman jälkeen ja kuoli 71-vuoden ikäisenä. Tarkkoja tietoja päivämäärästä tai olosuhteista, jossa pyhä Ksenia kuoli, ei ole tiedossa. Kuolinvuodeksi on arveltu vuotta 1803. Pyhä Ksenia on haudattu Smolenskin hautausmaalle Pietarissa. 1820-luvulla ihmiset kokoontuivat hänen haudalleen rukoilemaan ja laulamaan kirkkolauluja sekä pyytämään häneltä esirukouksia Jumalalle. Myöhemmin haudan päälle rakennettiin kappeli. Monet haudalla rukoilleet kokivat myöhemmin parantumisia sairauksistaan ja vapautumisia huolistaan ja murheistaan. Pyhä Ksenia on tunnettu myös työtä, asuntoa ja aviopuolisoa etsivien esirukoilijana ja auttajana.

Pyhän Ksenia Pietarilaisen muistopäivää vietetään 24. tammikuuta ja hänelle on omistettu oma akatistohymni.

PYHÄ JOHANNES KRONSTADTILAINEN

Pyhä Johannes Kronstadtilainen oli oikealta nimeltään Ioann Iljitš Sergijev syntyi 19. lokakuuta 1829 Vienan Surassa Arkangelissa. Johannes oli heikko ja sairaalloinen pitkälle kouluikänsä saakka ja hän oli kerran jopa lähellä kuolemaa vaikean sairauden vuoksi. Johannes lähetettiin vuonna 1839 seurakuntakouluun Arkangeliin vain 10-vuotiaana. Opiskelu oli vaivalloista monenlaisten taloudellisten ja muidenkin huolien vuoksi. Seurakuntakoulusta hän siirtyi seminaariin, jossa hän menestyi hyvin ja päätti seminaarin erinomaisin tiedoin vuonna 1851. Seminaarin jälkeen hän jatkoi opiskeluaan Pietarin hengellisessä akatemiassa. Monenlaisten kriisien jälkeen Johannes valmistui vuonna 1855. Johannes vihittiin papiksi Pietarissa Pietari-Paavalin linnoituksen pääkirkossa. Johannes sai nuoremman papin tehtävät apostoli Andreaksen kirkossa Kronstadtissa. Hänen elämänsä kietoutui tämän kaupungin ja tuon kirkon ympärille niin, että jossain vaiheessa hänen sukunimensä jäi unohduksiin useilta seurakuntalaisilta ja häntä alettiin kutsua Johannes Kronstadtilaiseksi.

Hänen maineensa ihmeidentekijänä kasvoi ja hyväntekeväisyydessä hän oli laajalti kuuluisa. Isä Johannes oli myös taitava kasvattaja ja hyvä uskonnonopettaja. Isä Johannekselta liikenä aikaa myös kirjoittamiseen. Hänen kirjallinen tuotantonsa koostuu saarnoista, muistelmista, kirjeistä sekä päiväkirjamuistiinpanoista. Näistä muistiinpanoista on koottu kolmen niteen kirja, tuhatsivuinen *Elämäni Kristuksessa*, isä Johanneksen pääteos, joka kertoo hänen itsensä sisäisestä elämästä ja hengellisestä taistelusta.

Isä Johannes kuoli vilustumiseen 20. joulukuuta 1908. Hänet haudattiin Pietariin Johannes Rilalaisen nunnaluostariin, joka suljettiin pian vallankumouksen jälkeen vuonna 1924 eikä isä Johannesta saanut mainita edes nimeltä pitkään aikaan. Kielloista huolimatta häntä muisteltiin. Vuonna 1989 luostari palautettiin kirkolle ja hautakappeli avattiin pyhiinvaeltajille. Vuonna 1990 isä Johannes kanonisoitiin harvinaisena poikkeuksena kirkon kanonisoimien pyhiin joukossa, koska hän oli tavallinen kaupungin seurakuntapappi. Venäjän ulkomaalaiskirkko oli kanonisoinut isä Johanneksen omilla päätöksillään jo vuonna 1964, mutta poliittiset olot Venäjällä mahdollistivat kanonisoinnin siellä vasta siis vuonna 1990.

PYHÄ YLIDIAKONI JA ENSIMMÄINEN MARTTYYRI STEFANOS

Kristikunnan ensimmäinen marttyyri oli Stefanos. Hänen päiväänsä vietetään 27. joulukuuta Kristuksen syntymäpäivän ja Johannekselle omistetun päivän jälkeen. Kolmas marttyyreille omistettu päivä on 28. joulukuuta, viattomien lasten päivä.

Stefanos oli todennäköisesti kreikan kielen taitoinen juutalaiskristitty, joka oli seurannut Jeesusta ja kuunnellut hänen saarvojaan. Hänet mainitaan Apostolien teoissa. Hän oli yksi niistä seitsemästä miehestä, jotka Jeesuksen opetuslapset valitsivat suorittamaan pyhää diakonipalvelusta kreikankielisten leskien avustamiseksi.

Stefanos tuomittiin juutalaisen lain mukaisesti ja kivitettiin kuo-
liaaksi.

APOSTOLI PIETARI

Pyhä apostoli Pietari oli kahdentoista Jeesuksen opetuslapsen johtaja. Hänen muistopäivänsä on 29. kesäkuuta. Apostoli Pietari oli syntynyt Beetsadasta Galileasta ja ammatiltaan kalastaja. Hän oli kouluja käymätön ja köyhä. Häntä kutsuttiin Simoniksi. Myöhemmin itse Jeesus Kristus nimesi hänet uudelleen Pietariksi. Jeesus katsoi häntä ja sanoi: ”Sinä olet Simon, Johanneksen poika. Nimesi on oleva Keefas”. Keefas on arameaa ja nimi Pietari tulee kreikasta (Petra), molemmat merkitsevät kalliota.

Kristuksen ylösnousemuksen ja Pyhän Hengen vuodattamisen jälkeen hän saarnasi Juudeassa, Antiokiassa ja eräissä osissa Aasiaa. Hän jätti jälkeensä Kristuksen kirkolle kaksi epistolaa, jotka ovat Uuden testamentin Ensimmäinen ja Toinen Pietarin kirje. Hänet on myös yleisesti tunnustettu olleen Markuksen evankeliumin yksi tärkeimmistä alkuperäisistä lähteistä. Markus oli yksi Pietarin opetuslapsista.

Pietarin viimeisistä vaiheista kertoo perimätietona myöhäinen noin vuodelta 350 oleva piispa Ambrosiuksen lausunto, jonka todenperäisyyttä ei tosin voida vahvistaa. Sen mukaan Pietari pakeni Roomasta välttääkseen marttyyrikuoleman. Hänen ollessaan matkalla pois päin Via Appialla häntä vastaan tuli Jeesus, jolta Pietari kysyi: ”Minne menet Herra?” Tähän Jeesus sitten vastasi, että hän menee uudelleen Roomaan ristiinnaulittavaksi, koska Pietari pakeni sitä. Niinpä kerrotaankin, että Pietari oli niin häpeissään omasta pelkuruudestaan, että palasi takaisin Roomaan. Seurauksena olikin se, että keisari Neron käskystä Pietari ristiinnaulittiin pää alaspäin.

Pietarin symbolina ikoneissa ja kirkkotaiteessa käytetään Raamatun tekstin vuoksi avainta. Apostoli Pietari roomalaiskatolisen kirkon opetuksessa

Pietaria pidetään roomalaiskatolisessa kirkossa myös ensimmäisenä Rooman piispana eli paavina ja häntä ja muita paaveja Jeesuksen ”edustajana” tai sijaisena maan päällä. Tämä johtuu siitä, että Matteuksen evankeliumin mukaan Jeesus antoi hänelle ”Taivaan valtakunnan avaimet”

Pietarinkirkko nykyisen Vatikaanin alueella on perimätiedon mukaan rakennettu hänen hautapaikkansa päälle.

ÄITI MARIA PARIISILAINEN

Pyhä Maria Pariisilainen eli alkuaan venäläinen, sittemmin emigranttina Ranskassa elänyt äiti Maria Skobtsova (1891–1945) (syntymänimeltään Elizabeta Jurievna Pilenko) teki pitkän päivätyön köyhien ja unohdettujen hyväksi. Alkuaan hän oli aatelisrouva, joka ensimmäisen kerran naimisiin mennessään sai sukunimekseen Kuzmina-Karavajeva ja toisessa avioliitossa nimen Skobtsova. Toisen aviomiehensä kuoleman jälkeen hän vihkiytyi nunnaksi, mutta luostariin vetäytymisen sijaan hän omistautui venäläispakolaisten auttamiseen Ranskassa. Hän perusti Pariisiin kaksi köyhäintaloa. Natsimiehityksen aikana hän lähetti ruoka-apua vangeille ja auttoi juutalaisia pois maasta. Hänet ilmiannettiin ja pidätettiin.

Äiti Maria kuoli Ravensbrückin keskitysleirillä suurta perjantaita (pitkäperjantaita) seuraavana lauantaina (suurena lauantaina) vuonna 1945, kun hän meni kuolemaan toisen ihmisen, monilapsisen perheen äidin puolesta.

Äiti Maria eli Maria Pariisilainen kanonisoitiin pyhien joukkoon kuuluvaksi ekumeenisen patriarkaatin pyhän synodin päätöksellä vuonna 2004. Tämä oli ensimmäinen kerta kun ortodoksinen kirkko kanonisoi Länsi-Euroopassa asuneita henkilöitä.

Tämä äiti Marian kirjoittama rukous löytyi hänen jäämistöstään keskitysleiriltä, kun kaksi päivää äiti Marian kuolemasta, pääsiäisenä 1945 neuvostoliittolaiset vapauttivat henkiinjääneet:

”Herra, älä muista vain hyviä ihmisiä, vaan myös pahoja.

Äläkä muista vain niitä kärsimyksiä, joita he ovat aiheuttaneet meille,

vaan myös hedelmiä, joita me olemme kantaneet niiden kärsimysten ansiosta: toveruutta, nöyryyttä, rohkeutta.

Muista sydämen suuruutta, joka kasvoi niistä.

Ja kun astumme tuomioistuimesi eteen, anna kaikkien hedelmien, joita olemme kantaneet, koitua heidän anteeksiantamukseksien. Amen.”

Konstantinopolin pyhä synodi määräsi Ranskan uusmarttyyrien yhteiseksi muistopäiväksi 20. heinäkuuta.

SUURMARTTYYRI MARINA (MARGAREETA) (17.7.)

Pyhä suurmarttyyri Marina syntyi 200-luvulla Antiokian Pisidiassa eteläisessä Vähä-Aasiassa. Jo varhain lapsena hän menetti äitinsä ja isä antoi tytön lastenhoitajan hoidettavaksi. Tämä kasvatti Marinan tuntemaan ortodoksista uskoa. Kuultuaan tästä ja siitä, että tyttärestä oli tullut kristitty, isä raivostui ja vihaisena kielsi kokonaan tyttärensä. Marina oli vasta 15-vuotias, kun hänet pidätettiin ja suljettiin vankilaan Keisari Diocletianuksen (vv. 284 - 305) aikana toteutetuissa kristittyjen vainoissa. Itäisten maakuntien maaherra Olymbrios viehättyi nuoresta ja kauniista työstä ja yritti suostutella häntä luopumaan kristinuskosta ja tulemaan hänen vaimokseen. Yhtään horjumatta pyhä Marina kieltäytyi hänen tarjouksistaan. Ärtynyt maaherra antoi hänet kidutettavaksi. Marttyyri rukoili:

”Siunattu olet Sinä, Valtijani, sillä Sinä vahvistit sieluni ja paransit haavani. Rukoilen Sinua, tee minut otolliseksi saamaan pyhä kasteesi, että sen puhdistamana voisin astua Sinun ihanaan häähuoneeseesi.”

Kun maaherra kuuli Marinan rukoilleen kastetta, hän määräsi pyhän upotettavaksi isoon vesiastiaan. Marttyyri rukoili jälleen, että tämä teloitustapa tulisi hänelle pyhäksi kasteeksi. Kun pidättäjät säsäsivät hänet veteen, siellä loisti äkkiä valo, ja lumivalkoinen kyyhkynen laskeutui taivaasta kultainen kruunu nokassaan. Kahleet kirposivat pyhän Marina päältä. Marttyyri seisoj vedessä ylistäen pyhää kolminaisuutta, Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä. Pyhä Marina tuli esiin vedestä täysin parantuneena ilman ainuttakaan jälkeä kidutuksesta.

Reliikit ovat Kreikan pääkaupungissa Ateenassa, jossa ne ovat sijoitetut Pyhälle Neitsytmarttyyrille vihittyyn kirkkoon. Pyhän Marinan käsi on siirretty Pyhälle vuorelle, Athokselle, Vatopedin luostariin.

Roomalaiskatolisessa ja anglikaanisessa maailmassa suurmarttyyri Marina tunnetaan myös nimellä pyhä Margareeta. Roomalaiskatolisilla suurmarttyyri Marina (Margareeta) on etenkin raskaanaolevien naisten suojelupyhä.

Ortodoksinen kirkko viettää suurmarttyyri Marinan muistopäivää vuosittain 17. heinäkuuta.

Pyhä Patrick Irlantilainen (17.3.)

Irlannin ensimmäisiä ja varmasti kuuluisimpia lähetyssaarnaajia oli Pyhä Patrick (389–460). Patrickista on tullut koko Irlannin kansallispyhimys ja uskon symboli. Irlannissa oli kristittyjä lähetystyöntekijöitä jo ennen Patrickia, mutta Patrickin katsotaan lopettaneen kelttiläisen pakanakulttuurin ja tuoneen kristinuskon Irlantiin. Patrick tuotiin Irlantiin orjana luultavasti jostakin Britannian länsirannikolta. Hän toimi orjana kuusi vuotta ja tutustui tuona aikana isäntiensä kristilliseen uskontoon. Patrick karkasi takaisin Britanniaan ja palasi myöhemmin takaisin Irlantiin saatuaan sisäisen kutsumuksen unessa. Hän perusti ensimmäisen kirkon Armaghiin vuonna 445. Patrick loi pohjan kirkon toiminnalle Irlannissa ja hänen ansiostaan Irlanti sai maineen oppineiden ja pyhien saarena. Patrick perusti useita kirkkoja ja käännutti tuhansia ihmisiä. Nykyään onkin vaikea löytää muille kuin Patrickille pyhitettyjä kirkkoja Irlannista.

Patrick kuoli 17.3.460 ja tätä päivää on vietetty Pyhän Patrickin päivänä ainakin 600-luvulta lähtien. Tämä päivä on yhä suuri kansallinen juhlapäivä Irlannissa. Patrickin elämä on synnyttänyt useita legendoja. Hänen kerrotaan eläneen 120-vuotiaaksi, nimittäneen 350 piispaa tehtävänsä ja tehneen ihmeitä.

Pyhästä Patrickista on säilynyt vähän luotettavia lähteitä. Tunnetuin niistä on Patrickin itse kirjoittama Confessio. Monia legendoja on syntynyt hänen ympärilleen. Patrickin kerrotaan vierailleen eri puolilla Irlantia saarnaamassa ihmisille. Näistä paikoista on tullut irlantilaisten keskuudessa suosittuja pyhiinvaelluspaikkoja. Irlantilaiset haluavat kunnioittaa kansallispyhimystään seuraamalla hänen jälkiään.

Kuuluisin pyhiinvaelluksista on Croagh Patrick, lähellä Westportia. Croagh Patrick on terävähuippuinen vuori, joka kohoaa 762 metriin merenpinnasta. Kristillisen merkityksen ja nimen vuori sai, kun Pyhä Patrick paastosi siellä 40 päivää ja piti merkittävän puheensa vuonna 441.

Jokavuotisesta pyhiinvaelluspäivästä on tullut suuri kansantapah-tuma, johon tulee vuosittain 20 000- 30 000 vierailijaa.

Ortodoksinen ja katolinen kirkko muistelee Patrick Irlantilaista 17.3.

PYHÄ PROFEETTA MIRJAM

Mirjam kuuluu Vanhan testamentin pyhien ihmisten joukkoon. Hän oli profeetta Mooseksen ja Aaronin sisar.

Pyhien esi-isien sunnuntai on vuosittain joulukuun 11. ja 17. päivien väliin sattuva sunnuntai. Kristuksen maalliseen ihmissukuun kuuluvia esi-isä muistellaan tuona jouluajan sunnuntaina. Suuret isät ja äidit, Vanhan testamentin profeetat, kaikki alkaen Aatamista, Abrahamista, vanhurskaasta Saarasta, Iisakista ja Jaakobista, mukaan lukien pyhät profeetat Elia ja Daniel, päätyen viimein pyhään profeetta Sakariakseen, Joakimiin ja Annaan, pyhää Johannes Edelläkävijään (Johannes Kastajaan) ja Jumalansynnyttäjään.

II Moos. 2. 4-9

Kun faraon tytär löysi Mooses-lapsen kaislakorissa Niilin kaislikosta, hänen tuli itkevää lasta sääli. Silloin pojan sisar Miriam tuli esiin kaislikosta ja sanoi faraon tyttärelle: ”Menenkö hakemaan tänne jonkun heprealaisnaisen, joka voi imettää lapsen sinulle?” ”Tee niin”, sanoi faraon tytär, ja Miriam haki paikalle pojan äidin...

II Moos. 15. 19–20

Kun faraon hevoset ja sotavaunut ajajineen olivat tulleet meren keskelle, Herra palautti vedet heidän päälleen. Mutta israelilaiset pääsivät kuivaa maata pitkin meren poikki. Profeetta Mirjam, Aaronin sisar otti käteensä rummun ja kaikki naiset seurasivat häntä tanssien ja rumpua lyöden.

PYHÄ MARTTYYRI MAMAS

Pyhä Mamas on elänyt 200-luvulla. Hän oli kotoisin Paflagonian Gangrasta Vähästä-Aasiasta. Nimen Mamas hän sai, kun hän pienokaisena kutsui kasvatusäitiään jokellellen ”mamaksi”. Hän kärsi monia kidutuksia kieltäytyttyään uhraamasta epäjumalille, mutta säilyi vahingoittumattomana. Lopulta hän kuoli kolmipiikkisen keihään pistoon.

Häntä pidetään veronmaksajien suojeluspyhänä. Tarina kertoo hänen tulleen perimään saataviaan leijonalla ratsastaen.

PYHÄ SUURMARTTYYRI ANASTASIA

Pyhän Anastasian nimi merkitsee ylösnousemusta. Hän oli ylhäisen ja varakkaan roomalaisperheen tytär, jonka isä oli pakana, mutta äiti oli kristitty. Äiti oli valinnut tyttärelleen kuuluisan kristityn opettajan Khrsogonoksen. Opintojen loputtua Anastasia hämmästytti kaikkia viisaudellaan ja kauneudellaan.

Usko jumalaan antoi Anastasialle kärsivällisyyttä kestää myöhemmin raskaita koettelemuksia. Äiti kuoli varhain ja isä antoi Anastasian vaimoksi Publius-nimiselle miehelle vastoin Anastasian tahtoa. Anastasian sielu paloi rakkaudesta Kristukseen ja neitseelliseen elämään.

Tuolloin olivat meneillään Diocletianuksen (284–305) käynnistämät kristittyjen vainot. Anastasialla oli tapana vieraillla vankiloissa salaa mieheltään hoivaamassa Kristuksen tunnustajia. Mieheensä kuoltua hukumalla matkalla sotaan Persiaa vastaan Anastasia sai siunauksen opettajaltaan jakaa omaisuutensa tarvitseville ja pitää huolta vangituista kristityistä. Rooman vankilat olivat tuohon aikaan täynnä kristittyjä. Diocletianus antoi määräyksen tappaa kaikki vangittuna olevat kristityt.

Syntyperänsä takia Anastasiaa ei viety kidutettavaksi, vaan yritettiin puheilla taivuttaa luopumaan uskostaan. Vangittu Anastasia joutui Illyrian prefektin Lukiannoksen tuomittavaksi. Vankilassa Anastasia sai ruokaa vain rajoitetusti mutta säteili sisäistä voimaa. Anastasia ja eräs toinen kristitty nainen pelastuivat upotettavaksi tarkoitetusta laivasta Palamarian saarelle, missä hänet surmattiin polttamalla noin 200 kristityn joukossa. Marttyyrikuolema tapahtui vuonna 304.

Pyhän suurmarttyyri Anastasian reliikit ovat olleet Konstantinopolissa Anastasian nimeä kantavassa kirkossa vuodesta 470. Niiden äärellä alkoi tapahtua ihmeitä, erityisesti myrkytyksistä parantumisia.

Muistopäivä on 22.12.

Pyhä Paraskeva

Tämän nimisiä pyhiä ihmisiä on useita. Yksi ikoneissa kuvattu on roomalainen pyhimys, joka eli 100-luvulla. Hän on erityisen suosittu kreikkalaisessa kulttuurissa, jossa muun muassa Ateenan esikaupunki Agia Paraskevi on nimetty hän mukaansa.

Hän on sokeiden ja silmätautien parantaja. Paraskeva paransi häntä kiduttaneen Antonius Piuksen näön. Antonius nöyrtyi tästä ihmeestä, vapautti Paraskevan ja lopetti syytteet ja vainot kristittyjä vastaan Rooman imperiumin alueella. Hänen juhlapäivänsä on 26. kesäkuuta.

400-luvun marttyyri Paraskeva on perheonnen suojelija. Hänen merkkipäivänsä on 28. lokakuuta.

1000-luvulla elänyt askeetti oli kotoisin Epibatasta, Marmaran meren rannalta läheltä Konstantinopolia. Häntä pidetään tärkeänä pyhittäjänä erityisesti Balkanin alueella. Hänen muistopäivänsä on 14. lokakuuta.

Pyhittäjä Paraskeva on yksi harvoista Karjalan valistajiin luetuista naispyhistä. Hän oli toisen Karjalan omiin pyhiin lasketun lapsipyhän salamaniskuun kuolleen Artemi Verkolalaisen sisar. Pyhittäjä Paraskeva vetäyty maailmasta veljensä maatumattoman ruumiin löytymisaikoihin ja myöhemmin hänen reliikkinsä löydettiin pyhittäjän ilmestyttyä unessa eräälle hurskaalle miehelle ja siinä yhteydessä hän kertoi miehelle reliikeistään. Ne löytyivät pyhän Georgioksen kirkosta Piriministä. Löytöpaikalle rakennettiin myöhemmin rukoushuone. Ortodoksinen kirkko muistelee Karjalan valistajaa pyhittäjä Paraskeva Piriminiläistä vuosittain lokakuun 28. päivänä sekä Karjalan valistajien yhteisenä muistopäivä lokakuun viimeisen päivän ja marraskuun 6. päivän välisenä lauantaina.

PYHÄ GEORGIOS VOITTAJA

Pyhää Georgiosta kutsutaan myös Pyhäksi Yrjänäksi tai Yrjöksi. Hän oli roomalainen sotilas, kristittyjen marttyyri ja myyttinen hahmo. Pyhä Yrjö on partiolaisten suojelupyhimys. Myytin mukaan Georgios syntyi 200-luvulla kristittyyn perheeseen. Hänen isänsä oli Kappadokiasta, nykyisestä Vähä-Aasiasta ja äitinsä Lyddasta, Palestiinasta. Isä palveli armeijan upseerina ja äiti jäi leskeksi nuoren poikansa kanssa, jolle hän kuitenkin järjesti hyvän koulutuksen.

Georgioksen sanotaan liittyneen armeijaan isänsä tavoin ja nousseen tribuuniksi ja kreiviksi sekä palvelleen keisari Diocletianuksen (284–305) henkivartiokaartissa. Vuonna 303 Diocletianus määräsi kristittyjen vainon Rooman valtakunnassa. Georgios kieltäytyi toteuttamasta käskyä ja tunnustautui kristityksi sekä arvosteli keisarilista päätöstä. Diocletianus määräsi hänet kidutettavaksi ja teloitettavaksi. Georgioksen kaula katkaistiin Nicomedian muurin vieressä 23. huhtikuuta 303. Kristityt kunnioittivat Yrjänää marttyyrina.

Ortodoksien ikonitaiteessa Georgios on kuvattu sotilaana 600-luvulta asti, ja 800-luvulla ilmestyi suosittu aihe, jossa Georgios surmaa lohikäärmeen hevosen selässä istuen. Tarun mukaan lohikäärme teki pesänsä Silene- tai Selem-nimisen kaupungin lähteen lähelle Libyassa. Saadakseen vettä lohikäärmeen valloittamasta lähteestä kaupunkilaisten oli tehtävä sopimus lohikäärmeen kanssa, joka vaati itselleen joka päivä lampaan ja neitsyen.

Uhrattava jouduttiin valitsemaan arpomalla, mutta eräänä päivänä arpa osui prinsessa Cleolindan kohdalle. Kuningas anoi tyttärelleen armoa ja tarjosi kyläläisille kaiken kultansa ja hopeansa, mutta viimein prinsessa jouduttiin tarjoamaan lohikäärmeelle. Prinsessa vietiin lähteelle, jossa hän epätoivoissaan kääntyi rukoukseen. Tällöin matkustava Georgios sattui paikalle ja ritarilupaukselleen uskollisena uhmasi lohikäärmettä ja surmasi sen iskemällä miekkansa sen kitaan pelastaen prinsessan ja kyläläiset. Lohikäärmeen verestä versoi ruusupensas täynnä verempunaisia ruusuja. Kiitollisena kyläläiset hylkäsivät pakanallisuuden ja kääntyivät kristityiksi.

Toisissa versioissa Georgios surmaa lohikäärmeen peitsellä tai haavoittaa sitä niin, että prinsessa kesyttää sen kietomalla vaatteensa sen kaulan ympäri.

MARTTYYRIT SERGIOS JA BACCHOS

Maineikkaat marttyyrit Sergios ja Bacchos ovat eläneet 200-luvulla keisari Diocletianuksen kanssahallitsijan Maksimianus Herculiuksen aikana. Keisari ei tiennyt heidän olevan kristittyjä vaan teki heistä eliittijoukkojensa ylempiä upseereja.

Toiset upseerit kadehtivat veljeksiä ja panettelivat heitä keisarille. Keisari määräsi kaikki uhraamaan epäjumalille, jolloin Sergios ja Bacchos kieltäytyivät. Maksimianus piti heidän käytöstään avoimena kapinana ja käski heidät oikeusistuimensa eteen antamaan selontekoa asiasta. ”Me olemme velvollisia palvelemaan sinua uskollisesti armeijassasi, mutta vain maan päällä”, he sanoivat keisarille rohkeasti. ”Tuli ja miekka eivät koskaan voi onnistua erottamaan meitä yhdestä, todellisesta Jumalasta.”

Maksimianus otti pois heidän sotilaalliset arvomerkinsä ja heidän kaulaansa pantiin raskaat rautakahleet. Molemmat kidutettiin kuoliaksi. Myöhemmin pyhän Sergioksen haudalle rakennettiin kirkko, josta tuli yksi idän kunnioitetuimpia pyhäkköjä.

Syyrialaisessa Maalulan kylässä on säilynyt Pyhien Sergioksen ja Bacchoksen luostari, joka on rakennettu 400-luvulla. Pyhien kallot ovat nykyään Athos-vuorella.

PYHÄ NIKOLAOS IHMEIDENTEKIJÄ/ MYRAN PIISPA

Pyhä Nikolaos on kirkon kaikkein kunnioitetuimpia ja rakastetuimpia pyhiä. Hänet kuvataan usein piispan asuun. Pyhä Nikolaos Ihmeidentekijä toimi Myran piispana, joka sijaitsee nykyään Antalyan alueella Demren kaupungissa Turkissa. Nikolaos syntyi Vähän-Aasian kreikkalaiseen Pataran siirtokuntaan 200-luvun lopulla. Hänen perheensä osallistui luultavasti kalastuslaivojen varusteluun. Tästä syystä Nikolaosta pidetään merenkävijöiden suojeluspyhänä sekä lasten ja nuorten suojelijana. Nikolaoksen kuolinvuosiksi on ehdotettu vuosia väliltä 342 ja 352. Ajalle harvinaisesti Nikolaos eli pitkän elämän ja kuoli rauhallisen kuoleman kotonaan. Nikolaoksesta oli tullut suosittu pyhä Italiassa ja monet suunnittelivat hänen reliikkiensä tuomista Italiaan. Nikolaos on yksi harvoista pyhistä, jonka reliikkejä ei ole ripoteltu eri kirkkoihin pyhiinvaeltajien toivossa, vaan ne ovat säilyneet suurimmaksi osaksi yhdessä paikassa, Barissa vuodesta 1087. Reliikeistä vuotaa mirhaa, jota kutsutaan nimellä Manna di San Nicola. Paavi salli tehdä 1950-luvulla reliikeille tieteellisiä mittauksia. Näistä tiedoista selvisi vuonna 2005 Englannissa, että Nikolaos oli noin 1,5 metriä pitkä, mikä oli hieman sen ajan keskiarvoa lyhempi, ja hänellä oli murtunut nenä.

Kuuluisimman legendan mukaan Nikolaos olisi auttanut köyhää miestä, jolla ei ollut varaa antaa myötäjäisiä kolmesta tyttärestään. Tällöin vaarana olisi ollut, että heistä olisi tullut prostituoituja. Nikolaos oli vaatimaton ja ei halunnut auttaa miestä julkisesti, vaan meni hänen talolleen yöllä ja jätti kolme pientä kultasäkkiä ikkunasta miehen lattialle. Nikolaoksen kuoleman jälkeen alueen ihmiset jatkoivat tapaa, antaen anonyymejä lahjoituksia köyhille. Tämän legendan mukaisesti Nikolaosta kuvattaessa, hänelle kuvataan usein kolme kultasäkkiä, kultakolikkoa tai kultapalloa.

Lahjojen tuojana hänet on myös nähty joulupukin esikuvana. Nikolaoksen sulautuminen joulupukkiin vei useita vuosisatoja.

Nikolaos esiintyi keskiaikaisessa taiteessa pyhistä toiseksi eniten, heti Jumalansynnyttäjän jälkeen. Ortodoksisessa kirkossa Nikolaos on yksi tunnetuimmista pyhistä. Nikolaoksen muistopäivä on 6.12. ja hänen reliikkiensä siirtoa muistellaan 9.5. ja hänen syntymäänsä 29.7. Hän on ainoa ei-raamatullinen pyhä, jolla on viikoittainen muistopäivä joka torstai.

SUURMARTTYYRI DEMETRIOS MIRHANVUODATTAJA (TESSALONIKALAINEN) 26.10.

Pyhän Demetrioksen elämänvaiheet sijoittuvat keisari Galerius Maksimianuksen (305–311) ajalle. Demetrios oli kuuluisan suvun vesa ja samalla komean ulkomuotonsa sekä myös hyveittensä ja viisautensa sekä hyväsydämisyytensä vuoksi ihailtu.

Demetrios kohosi sotilaana sotajoukkojen komentajaksi ja Kreikan prokonsuliksi. Samaan aikaan Demetrios oli myös hurskas kristitty, joka saarnasi uskoaan aktiivisesti muillekin.

Ilmiannon vuoksi Demetrios joutui vangituksi ja heitettiin vankilaan. Monenlaisten vaiheiden jälkeen, kun Demetrioksen Jumala oli osoittanut voimansa niin keisarille kuin kansallekin, keisari lähetti hädissään sotilaansa surmaamaan Demetrioksen vankilaan. Tämä tapahtui noin vuonna 306, jolloin sotilaat tappoivat Demetrioksen pistämällä keihään hänen sydämeensä.

Kristityt hautasivat pyhän Demetrioksen ruumiin ja hänen jälkeensä jättäneiden tavaroiden kautta tapahtui erilaisia ihmetekoja, jotka ärsyttivät suuresti keisaria, siksi hän käski tappaa asioihin liittyneitä kristittyjä.

Monen vuosisadan ajan marttyyrin reliikeistä vuosi hyväntuoksuista mirhaa ja siksi hän on saanut tuon lisänimen Mirhanvuodattaja.

Pyhä Demetrios on Tessalonikan suojeluspyhä ja hänen muistoaan kunnioitetaan kaupungissa monin tavoin. Hänen reliikkinsä ryöstettiin, mutta roomalaiskatolinen kirkko palautti ne 1900-luvun lopulla takaisin Tessalonikaan ja ne sijaitsevat nykyään pyhän nimeä kantavassa vanhassa basilikassa.

Ortodoksinen kirkko kunnioittaa pyhän Demetrioksen muistoa vuosittain lokakuun 26. päivänä. Kreikan Tessalonikissa juhlallisuuDET kestävät yleensä koko viikon.

PYHÄ JOOSEF PERSIALAINEN

Kristittyjen vainon 37. vuotena Persian kuningas antoi maagilleen vallan kiduttaa ja surmata kaikki kristityt, jotka eivät luopuneet uskostaan. Pappi Josef Bet Katobasta pidätettiin tähän aikaan. Hän oli noin 70-vuotias vanhus, uskossaan yhtä innokas kuin kääntymyksensä alkuaikoina. Joosef ja muut pidätetyt kristityt vietiin maagin eteen. Maagi oli väittänyt heitä noidiksi. Joosef ja hänen kanssaan pidätettynä ollut Aitalas kielsivät noituuden ja sanoivat opettavansa kansalle totuutta. Maagi väitti vastaan, että totuus on kuninkaan ja kaikkien korkea-arvoisten ja rikkaiden kanssa, ei köyhien ja surkeiden kristittyjen. Joosef vastasi: ”*Jumala halveksii ylpeitä, tämän maailman loistoa ja rikkautta. Jos olemme köyhiä ja vailla mainetta, se on meidän oma valintamme. Se mitä me työllämme hankimme, me annamme köyhille, kun taas te ryöstätte meitä. Rikkaus on katoavaa. Se katoaa tämän elämän mukana, emmekä me anna sydämemme kiintyä siihen, jotta voisimme näin osoittautua tulevan maailman kirkkauden arvoisiksi.*”

Päämaagi raivostui Joosefin puheesta ja määräsi miehet hakkaamaan häntä. Häntä hakattiin, kunnes hän oli aivan riekaleina ja hänen luitaan tuli näkyviin. Hänet vietiin samaan tyrmään Aitalaksen ja toisen kidutetun Akepsimaksen kanssa. Viiden päivän kuluttua kaikki kolme vanhusta tuotiin uudelleen kuulusteltavaksi ja kidutettavaksi, mutta heidän vakaumustaan ei voinut horjuttaa. Kidutuksen jälkeen heidät heitettiin vankilaan, jossa he viruivat nälissään kolme kuukautta.

Vanhuksia kidutettiin uudestaan Persian kuninkaan saavuttua alueelle. Kuningas yritti saada vanhukset tottelemaan häntä pelastukseen kuolemalta, mutta he eivät suostuneet. Akepsimas sanoi kuninkaalle: ”*Älä yritä muuttaa mieltäsi. Voit olla varma, että me emme tule koskaan tottelemaan kuningasta. Tee se, mitä sinun on määrä tehdä, olkoonpa se kidutus tai kuolema. Voit koetella meidän vanhuuttamme millä kidutuksella haluat. Me pysymme järkkymättöminä Hänessä, joka meitä vahvistaa. Totuus, jota me julistamme, näkyy kaikkein selvimmän siinä, mitä me kärsimme. Ruumiit ovat sinun, mutta sielumme ovat Jumalan, joten tee viivyttelämättä se, mitä sinun on tehtävä.*”

Kidutus jatkui, Joosef kuoli ja hautautui heitettyjen kivien alle. Eräs sotilas kävi murskaamassa hänen kallonsa. Joosefin muistopäivää vietetään 3. marraskuuta.

PYHÄ TEOFANO

Teofano oli naimisissa Bysantin keisarin Leo Viisaan kanssa. Keisari hallitsi 800-luvulla.

Teofanen vanhemmat Constantin ja Anna olivat sukua keisarille. Pitkään lapsettomuudesta kärsinyt pariskunta rukoili jälkeläistä ja he saivatkin tyttären, Teofanen. Tyttärestä kasvoi kristitty ja hänestä tuli Makedonian keisarin Basilin pojan Leon puoliso. Teofanen elämä Leon rinnalla oli raskasta. Leo pidätettiin salaliitosta isäänsä vastaan. Isä-Basil vangitsi sekä Leon että tämän puolison. Viattomat Leo ja Teofane olivat vangittuina kolme vuotta. Kerrotaan, että profeetta Elian juhlan aikaan keisarin papukaija olisi yhtäkkiä toistanut useaan kertaan sanoja: ”Voi, voi, isäntäni Leo! Tästä keisarin hoviin oli levinnyt suuri ahdistus ja hovin jäsenet anoivat keisaria armahtamaan Leon ja Teofanen. Keisari teki niin. Isänsä kuoleman jälkeen Leosta tuli keisari ja hän sai liikanimen Viisas. Teofane ei käyttänyt keisarilista asemaansa muuhun kuin Jumalalle omistautumiseen. Hän välitti vain sielunsa pelastumisesta, paastosi ja rukoili, jakoi almuja sekä kunnostutti monia kirkkoja ja luostareita.

Teofano kuoli 893. Hänen kuolemansa jälkeen Leo Viisas rakennutti hänen haudallensa kirkon, joka oli pyhitetty kaikille pyhille.

Teofanen muistopäivää vietetään 16.12.

PYHÄ ANTONIOS SUURI

Pyhä Antonios Suuri (n. 253 - 358) eli erakkona Egyptissä 300-luvulla. Häntä pidetään luostarijärjestelmän ja ensimmäisen varsinaisen kristillisen luostarin perustajana.

Antonios oli syntyisin varakkaasta egyptiläisestä perheestä ja hän aikanaan päätti kirjaimellisesti noudattaa Jeesuksen sanoja ”Jos tahdot olla täydellinen, niin mene ja myy kaikki, mitä sinulla on, ja anna rahat köyhille. Silloin sinulla on aarre taivaissa. Tule sitten ja seuraa minua.” (Matt.19:21) ja luopua omaisuudestaan, antaa ne köyhille ja seurata Jeesusta. Antonios vetäytyi erämaahan yksinäisyyteen mietiskelemään, rukoilemaan ja palvelemaan Jumalaa. Hän majaili tyhjiissä haudoissa ja hänen luonaan vieraili paljon ihmisiä tapaamassa ja saamassa elämänohjeita. Vuosien saatossa Antonioksen maine erakkona lisääntyi ja hänen luokseen saapui toisia erakkoja pyrkien elämään Antoniuksen antaman esimerkin mukaisesti. Antonios oli Egyptin erämaan kristittyjen munkkien johtaja 300–400-luvulla.

Vaikka hänellä ei ollut kirkollista asemaa ja arvoa, hänen pyhytensä huomioitiin ja viisaus tunnustettiin. Kun Nikean ekumeeninen kirkolliskokous vuonna 325 kokoontui, Antonios kutsuttiin osallistumaan kokoukseen. Hänen kaunopuheinen ortodoksisen opin puolustuksensa koskien Kristuksen persoonaa vaikutti heikentävästi areiolaisuuden asemaan. Antonioksen viisaus johti areiolaisuuden lopulliseen ja täydelliseen eliminoimiseen.

Erakkoelämästä tuli yhä suositumpaa. Erakot perivät alkukirkon marttyyrien kunnioituksen ja heidän askeettista elämäntapaansa pidettiin kristillisyyden korkeimpana muotona. Näin syntyi luostarilaitos.

Luostarit olivat alkuun vain majoja, mutta vuosisatojen kuluessa ne ovat kasvaneet ja muuttuneet suuriksi laitoksiksi ja valtaviksi instituutioiksi. Pyhän Antonioksen, luostarielämän ”patriarkan”, luostarisäännöt ovat olleet hyvin monen nykyisenkin luostarin sääntöjen perustana.

Ortodoksinen kirkko muistelee pyhää Antonios Suurta vuosittain tammikuun 17. päivänä.

PYHÄ JOHANNES EDELLÄKÄVIJÄ (JOHANNES KASTAJA)

Uudessa testamentissa on kerrottu seikkaperäisesti pyhän Johannes Edelläkävijän eli pyhän Johannes Kastajan syntyminen ja siihen liittyvät asiat. Johanneksen isä Sakarias sanoi pojastaan: ”*Sinä käyt Herran edellä ja raivaat hänelle tien. Sinä johdat hänen kansansa tuntemaan pelastuksen, syntien anteeksiantamisen.*” (Luuk.1:76) Johannes asui Herodeksen vainon aikana erämaassa, kunnes tuli hänen aika saarnata katumusta ihmisille ja kastaa Kristus Jordanvirrassa. Pyhä Johannes oli siis syntyään nasaretilainen, mutta hän vietti ensimmäiset elinvuotensa Juudean vuoristoseuduilla Jerusalemin ja Kuolleenmeren välimaastossa. Siellä hän vietti yksinkertaista elämää, ”*yllään kamelinkarvavaate ja vyötäisillään nahkavyö, ja hänen ruokanaan olivat heinäsiirkat ja villimehiläisten hunaja*” (Matt.3:4).

Kastettuaan Jeesuksen täyttääkseen Jumalan vanhurskaan tahdon, pyhä Johannes pyysi omia opetuslapsiaan seuraamaan Jeesusta. Hänen oma tiensä johti kuningas Herodeksen vankilaan, jossa hän, arvosteltuaan kuninkaan riettaita elämäntapoja, menetti henkensä ja häneltä leikattiin pää pois ruumiista.

Koska pyhä Johannes kastoi Kristuksen häntä pidetään kummivanhempien suojeluspyhänä. Toisinaan häntä nimitetään myös Erämaan enkeliksi ja tämän nimityksen johdosta hänet kuvataan joskus ikoneissa samoin kuin enkelit siivekkäänä. Apostoli Johannes käyttää evankeliumissaan pyhästä Johannes Edelläkävijästä ilmausta: ”*kirkkaalla liekillä palava lamppu*” (Joh.5:35). Pyhä Johannes Edelläkävijä olikin viimeinen Vanhan Testamentin profetoista ja ikään kuin silta tuon ilmoituksen ja Jeesuksen välillä.

Ortodoksinen kirkko muistelee pyhää Johannes Edelläkävijää kuutena eri päivänä.

Suomalaisten juhannus on saanut nimensä pyhältä Johannekselta ja oikea juhannuspäivähän onkin pyhän Johanneksen syntymäpäivä, 24. kesäkuuta. Tosin vuoden 1955 jälkeen juhannusta on Suomessa vietetty ensiksi oikeaa juhannusta lähinnä olevana lauantaina sitten kesäkuun 19. päivää seuraavana lauantaina. Kirkollinen juhlapäivä on silti aina 24. kesäkuuta.

PYHÄ KRISTOFOROS

Kristoforos oli perimätiedon mukaan marttyyri, joka kärsi 200-luvulla Lyykiassa keisari Diciuksen aikana. Läntisessä ikonografiassa pyhä Kristoforos kuvataan tavallisesti kantamassa Kristus-lastaa käsillään. Sekä läntisessä että itäisessä perinteessä tunnetaan koiranpäinen Kristoforos. Eräiden lähteiden mukaan hän sai koiranpään, kun Jumala teki tuon ihmeen hänen rukoustensa tähden. Tämä tapahtui, jotta pakanat vakuuttuisivat kristinuskosta. Toisten lähteiden mukaan Kristoforoksen piti kristinuskoon kääntyttyään saada takaisin inhimillinen hahmonsaa. Ja yksi perimätieto kertoo, että hän pyysi itselleen koiranpäättä, jottei hän viettelisi naisia komealla ulkonäöllään.

Lännessä uskottiin keskiajalla, että Kristoforos pelastaa epidemioilta. Myös muinaisella Venäjällä hänellä uskottiin olevan samanlaisia kykyjä varjella kulkutaudeilta. Lisäksi hän suojeli matkoilla olevia ja merimiehiä. Pohjois-Venäjällä Kristoforoksen ikonin saattaa löytää ikonostaasin sivuovista eli ponomarinovista, joiden kautta kuljetaan alttariin. Pyhä Kristoforos on esitetty kokovartalokuvana koiranpää kohollaan. Vasemmassa kädessä on risti, marttyyrikuoleman symboli. Päällä on sota-asu ja viitta. Vaatteet on koristeltu runsailla ja kookkailla kasviornamenteilla.

PYHÄ BLASIOS

Pyhä Blasios kuuluu vanhan kirkon pyhiin, joita kunnioitetaan pyhänä sekä idässä että lännessä. Pyhä Blasios oli Sebastian kaupungin piispana Kappadokiassa. Diocletianuksen ankarien vainojen aikana Blasios pakeni kaupungista asumattomille seuduille ja piiloutui Arheos-nimisen vuoren luolaan. Hän vietti päivänsä siellä rukouksessa, työssä ja ankarassa kieltäytyksessä. Erämaan villipedot olivat hänen ainoina seuralaisinaan. Blasios hoivasi eläimiä, pani kätensä niiden päälle ja jopa paransi niiden tauteja ja haavoja. Lopulta vainot laajenivat aina syrjäseudulle asti ja niin sotilaat löysivät Blasioksen piilopaikan. Hänet pidätettiin ja vietiin kaupunkiin. Matkalla Sebastian hän teki lukuisia ihmeitä parantamalla ihmisiä ja eläimiä. Eräs köyhä leski istui tien varressa itkien. Hän pyysi apua, sillä susi oli vienyt mennessään hänen ainoan porsaansa. Blasios lohdutti häntä ja lupasi, että leski tulee saamaan vielä porsaansa terveenä takaisin, ja niin tapahtuikin lesken iloksi. Blasios pelasti myös nuoren pojan, joka oli tukehtumisillaan kalanruotoon. Kun Blasios myöhemmin vangittiin, pojan äiti toi piispalle ruokaa ja kynttilöitä vankilaan.

Sebastissa Blasios joutui tuomioistuimen eteen, missä häntä vaadittiin uhraamaan epäjumalille. Hän piti kuitenkin pintansa vannoen Kristuksen nimeen ja turvautuen Hänen apuunsa. Niinpä hän joutui maaherran määräyksestä kidutusten uhriksi. Hänet piestiin, hakattiin ja yritettiin hukuttaa, mutta hän kesti lujana ankarat kidutukset. Hän ei pelännyt ajallisia vaivoja, vaan odotti tulevaa autuutta, jonka Jumala oli luvannut häntä rakastaville. Mestauspaikalla hän rukoili ensin koko maailman puolesta ja sitten niiden puolesta, jotka hänen kuolemansa jälkeen tulevat kunnioittamaan hänen muistoaan. Saatuaan Kristukselta lupauksen, että hänen pyyntönsä tulee täytetyksi, hän laski päänsä miekan alle.

Vielä nykäänkin pyhää Blasiosta pidetään eläinten taivaallisena suojelijana ja suojelijana kurkkusairauksia vastaan. Blasioksen elämäkerrassa hänen lukuisat parannustekonsa osoittavat hänen olleen todennäköisesti lääkäri. Siksi hänen puoleensa on käännytty jo varhaiskeskiajalta asti pyydetessä esirukouksia vaikeista sairauksista paranemiseksi.

Ortodoksinen kirkko muistelee pyhää marttyyripiispaa Blasiosta 11. helmikuuta.

PYHÄT HERRAN ESIVANHEMMAT JOAKIM JA ANNA

Tiedot Herran esivanhemmista perustuvat niin sanottuun apokryfiseen kirjallisuuteen. Herran esivanhemmat kuvataan lainkuuliaisiksi. Joakim oli Juudan sukukuntaa ja ammatiltaan lammaspaimen. Kerrotaan, että hän jakoi kaiken omistamansa kolmeen osaan, yhden köyhille, yhden osan Jumalan palvelijoille ja yhden hän piti itsellään. Kun hän toimi näin, Herra moninkertaisti hänen laumansa. 20-vuotiaana hän otti vaimokseen Annan. He olivat naimisissa 20 vuotta, mutta olivat lapsettomia.

Jaakobin evankeliumi kertoo: Joakim oli sangen murheellinen eikä mennyt vaimonsa luo vaan läksi erämaahan. ”*Rukous olkoon ruokani ja juomani*”, hän sanoi. Hänen vaimonsa Anna murehti ha valitti kaksin verroin sanoen: ”*Minä valitan leskeyttäni, minä valitan lapsettomuuttani*”. Yhdeksännellä hetkellä hän rukoili puutarhassa vuolaasti, jolloin Herran enkeli ilmestyi hänelle sanoen: ”*Anna, Anna! Herra on kuullut rukouksesi ja sinä olet synnyttävä ja koko maailma on puhuva siemenestäsi*”.

Herran enkeli laskeutui myös Joakimin luo sanoen: ”*Joakim, Joakim! Herra Jumala on kuullut rukouksesi. Mene täältä alas, ja katso, vaimosi anna on tuleva raskaaksi*”. Pitkän eron ja enkelin ilmestymisen jälkeen Joakim ja Anna kohtaavat. Jaakobin evankeliumi kertoo: Katso Joakim tuli laumoinensa, ja Anna seiso portin luona, näki Joakimin tulevan, juoksi hänen kaulaansa ja sanoi: ”*Nyt tiedän, että Herra on suuresti siunannut minua, sillä katso, leski ei enää ole leski, ja minä lapseton tulen raskaaksi*.”

Muistopäivää vietetään 9. syyskuuta.

PAPPISMARTTYYRI ALEKSANTERI HOTOVITSKI

Pappismarttyyri Aleksander Hotovitski syntyi pappisperheeseen 11.2.1872 Venäjällä Krementsin kaupungissa. Saatuaan pappiskoulutuksen Pietarin hengellisessä akatemiassa hänet nimitettiin New Yorkiin kirkkoherraksi.

Työssään hän menestyi, siitä kertovat lukuisat hänelle myönnetyt ansiomerkit. Maailmansota 1914 sotki hänen suunnitelmansa asemapaikasta Euroopassa, kunnes Suomen arkkipiispa Sergij kutsui hänet Suomeen. Aleksander Hotovitski toimi Helsingissä kirkkoherana 1914 – 1917. Tämän jälkeen hänet siirrettiin Moskovaan, jossa bolševikit olivat vallassa. Vuosien 1920 ja 28 välisenä aikana hänet vangittiin useaan kertaan.

Viimein vuonna 1937 hänet karkotettiin Siperiaan, jossa hänet myöhemmin teloitettiin.

Aleksander Hotovitski kanonisoitiin pyhäksi vuonna 1994. Muistopäivä on 4. joulukuuta.

PYHÄ TEOFANES

Teofanes syntyi Palestiinassa hurskaaseen perheeseen vuonna 778. Elettiin ikonoklasmin eli kuvienriiston aikaa vuosina 726 – 843. Teofaneksella oli vanhempi veli Teodoros ja molempien elämä oli hyvin samankaltainen:

heidät vihittiin papeiksi, he puolustivat ikoneja, heitä kidutettiin ja polttomerkittiin sekä karkotettiin kotimaasta.

Vasta keisarinna Teodora kutsui Teofaneksen takaisin Roomaan. Loppuelämänsä Teofanes toimi Nikeassa piispana laatien kanoneja ja veisuja.

Muistopäivä on 11.10.

PYHÄ GREGORIOS (GRIGORIOS) PALAMAS

Pyhä Gregorios syntyi luultavasti Konstantinopolissa vuonna 1296 anatolialaiseen aatelisperheeseen. Jo nuoruudestaan saakka hän tunsi suurta mieltymystä luostarielämään. Gregorios onnistui suostuttelemaan jopa omat veljensä ja sisarensa yhdessä leskeksi jääneen äitinsä ja palvelijoitten kanssa menemään luostariin.

Pyhä Gregorios oli munkkina Athos-vuorella muun muassa Suuressa lavrassa, Esfigmenoksen luostarissa ja erakkona erämaassa Glosian alueella. Mutta turkkilasten maahan tunkeutumisen seurauksena hänen oli pakko paeta Tessalonikiin, jossa hänet määrättiin papillisiin tehtäviin vuonna 1326. Myöhemmin hän siirtyi vielä elämään erakkona vuorille lähelle Beroiaa, nykyään Veria, ja lopulta kuitenkin palasi Athokselle vuonna 1331.

Kuusi vuotta myöhemmin hän tuli sotketuksi kiistaan Italian Calabriasta kotoisin olevan kreikkalaisen munkki Barlaamin kanssa. Bytantissa hän kuitenkin esiintyi ortodoksina munkkina ja tuli jopa valituksi Konstantinopolin yliopiston professoriksi. Uskonnollisten ja ehkä poliittistenkin ristiriitojen vuoksi Gregorios joutui vankilaan.

Vuonna 1347 vaiherikkaiden vuosien jälkeen jälleen koolle kutsuttu kirkolliskokous vapautti hänet ja hänestä tuli Tessalonikin arkkipiispa. Ollessaan vuonna 1354 matkalla pääkaupunkiin, turkkilaiset ottivat hänet kiinni ja panivat vankilaan yli vuodeksi.

Palveltuaan yhdeksän vuotta arkkipiispana pyhä Gregorios Palamas kuoli vuonna 1359 ja hänet kanonisoiitiin lähes välittömästi vuonna 1368. Useita hänen kirjoituksiaan ja opetuksiaan on koottu myös Filokaliaan. Suuri osa hänen kirjoituksistaan odottaa silti yhä kääntämistä. Pyhän Gregorios Palamaksen reliikkejä säilytetään hänen muistolleen pyhitetyssä katedraalissa Tessalonikissa.

Ortodoksinen kirkko kunnioittaa tätä suurta rukoilijaa ja rukouksen opettajaa kahtena eri muistopäivänä: toinen on kiinteästi aina 14. marraskuuta ja toinen pääsiäisestä ja Suuresta paastosta riippuen Suuren paaston toisena sunnuntaina, jota nimitetäänkin Pyhän Gregorios Palamaksen sunnuntaiksi.

PYHÄ ANNA NOVGORODILAINEN

Pyhä Anna oli Olavi Sylikuningaan tytär Ingegerd, venäjäksi Irina, joka oli syntynyt vuonna 1000 ja kasvanut Sigtunassa. Hän oli Ruotsin ensimmäinen pyhä ihminen.

Hänestä tuli venäläinen suuriruhtinatar avioliiton kautta noin 20-vuotiaana ja ennen kuolemaansa ortodoksinen pyhä. Häntä pidetään merkittävänä vaikuttajana Venäjällä, Novgorodissa, ja oletetaan, että hänen vaikutuksensa 25 vuotta vanhempaan mieheensä oli suuri: luultavasti hän onnistui neuvottelemaan rauhan juuri ennen kuin sotajoukot olisivat joutuneet taisteluun.

Hän kuoli 10. helmikuuta 1050 Novgorodissa Venäjällä 50-vuotiaana. Hän oli mennyt luostariin vain muutama vuosi ennen kuolemaansa.

Muistopäivä on 10. helmikuuta.

PYHITTÄJÄ MARTTYYRI FEBRONIA

Syntyi Mesopotamiassa ja vietti kaksivuotiaasta asti koko lyhyen elämänsä assyrialaisessa naisluostarissa. Rooman keisari Diocletianus antoi määräyksen tuhota luostarin, jossa hän eli. Hän kuoli marttyyrikuoleman ja hänen reliikkinsä siirrettiin Konstantinopoliin. Pienessä paikallisessa kirkossa säilytettiin hänen arkkunsa, jonka sanotaan olevan ihmeitätekevä ja parantava.

Kuolinvuosi on 304. Muistelupäivä on 25. kesäkuuta.

PYHÄT PALKATTAPARANTAJAT KOSMAS JA DAMIANOS

Ikonissa on kuvattu todennäköisesti 400-luvulla Konstantinopolissa vaikuttaneet lääkäriveljekset Kosmas ja Damianos. Perimätiedon mukaan tunnetaan kolme eri paikoissa elänyttä veljesparia. Toisten oppineiden mukaan kyse on kuitenkin samoista veljeksistä.

Tarinoiden paikkoihin ja yksityiskohtiin liittyvistä eroavaisuuksista huolimatta niille on yhteistä se, että veljekset paransivat korvauksetta ihmisiä ja eläimiä. He toteuttivat Kristuksen sanoja: ”Parantakaa sairaita, herättäkää kuolleita, puhdistakaa spitaalisia ja ajakaa pois pahoja henkiä. Lahjaksi olette saaneet, lahjaksi antakaa.” (Mtt.10:8)

Veljekset kuvataan ikoneissa yleensä parrakkaina nuorehkoina miehinä. Heillä on kädessään esimerkiksi huumare, lääkemaalja tai voiteiden levittämiseen tarkoitettu lasta.

Joidenkin lähteiden mukaan veljekset kärsivät marttyyrikuoleman Rooman keisareiden vainoissa. Ortodoksisessa kirkkokalenterissa parantajaveljesten muistopäivää vietetään 1.11.

KAIKKEIN PYHIMMÄN JUMALANSYNNYTTÄJÄN SUOJELUS

Pokrova eli Jumalanäidin suojelus 1.10.

Pokrova eli Jumalanäidin Neitsyt Marian suojelusjuhla (venäjäksi Pokrov, kreikaksi Agia sképe) on yksi ortodoksisessa kirkossa Jumalansynnyttäjän, Neitsyt Marian muistolle vietettävistä juhlapäivistä. Sitä vietetään aina lokakuun 1. päivänä.

Jumalansynnyttäjälle on kirjoitettu tämän tapahtuman johdosta oma akatistoshymi, jonka ensimmäistä kontakkaa pidetään eräänlaisena Bysantin ”kansallislauluna”.

Pokrova tulee venäjänkielisestä pokrov-sanasta, joka tarkoittaa peitettä, suojaa, huntua tai huivia kuin suojelustakin. Nimen alkuperä on yhteydessä kertomukseen Konstantinopolin ihmeellisestä pelastumisesta saraseenien hyökkäykseltä vuonna 903 keisari Leo Viisaan hallitusaikana. Saraseenien hyökätessä kaupungin asukkaat kokoontuivat rukoilemaan Blahernan temppeliin apua Jumalansynnyttäjältä. Yksi hartaimmista rukoilijoista oli Kristuksen tähden houkka Andreas sekä hänen oppilaansa Epifanios.

Useamman rukouksen jälkeen he kerran sitten näkivät katseen kohotettuaan Jumalansynnyttäjän ja hänen ympärillään lukuisa joukko profettoja, apostoleja ja enkeleitä. Jumalansynnyttäjä levitti viittansa suojellakseen kaupunkia ja sen rukoilijoita. Tämä on kuvattu usein ikoneissa erilaisilla vaatekappaleilla, liinoilla ja hunnuilla, joiden alla on Konstantinopolin kaupunki. Jumalansynnyttäjän ympärillä on pyhiä henkilöitä ja usein hänen kätensä on levitetty sivulle myös suojaavaan asentoon.

Juhla kuuluu Suomessa ns. keskisuuriin juhliin, mutta esim. Venäjällä sitä vietetään suuren juhlan tavoin. Kreikassa juhlapäivä on yhdistetty 2. maailmansodassa sodassa italialaisista saatuun voitonjuhlaan ja sitä vietetään lokakuun 28. päivä.

PYHÄ SUURMARTTYYRI KATARIINA

Pyhä Katariina Aleksandrialainen on 200-luvun lopulla elänyt kristitty, joka kärsi marttyyrikuoleman noin vuonna 305. Hänen olemassaolostaan ei olla saatu varmoja todisteita ja tämän vuoksi katolinen kirkko poisti hänet pyhimyskalenteristaan vuonna 1969, mutta palautti hänet kalenteriin vuonna 2002. Osa historioitsijoista arvelee hänen historialliseksi esikuvakseen Hypatia Aleksandrialaista.

Legendoja hänestä on useita kymmeniä, mutta tässä eräs niistä: Katariina sai koulutusta sekä tieteissä että retoriikassa. Filosofian opintojen ohessa Katariina oli kääntynyt kristityksi. Keisari Maksimianus vangitsi Katariinan, koska tämä oli yrittänyt estää keisaria vainoamasta kristittyjä. Keisari oli tuonut kymmeniä pakanafilosofeja käännyttämään Katariinaa pois kristinuskosta, mutta filosofit kääntyivätkin itse kristityiksi. He kärsivät marttyyrikuoleman heti uskoon tulonsa jälkeen. Tämän jälkeen Katariina yritettiin polttaa roviolla, mutta tuli ei tarttunut häneen.

Keisari siirsi Katariinan vankiselliin, johon utelias keisarinna Faustina ja eräs keisarin upseeri menivät tapaamaan häntä. Hekin kääntyivät kristityiksi ja kyseinen upseeri käännutti tämän jälkeen myös 200 sotilastaan. He kaikki kärsivät marttyyrikuoleman heti keisarin saatua tietää kääntymyksestä.

Ehkä tunnetuin osa legendasta on Katariinan kuolema. Hänet tuomittiin kuolemaan teilauspyörässä, mutta teilipyörä tuhoutui hänen koskettaessaan sitä. Tämän vuoksi teilipyörä tunnetaan myös katariinanpyöränä. Tämän jälkeen Katariina mestattiin.

Pyhän Katariinan tunnus on hengenmiekka ja teilipyörä. Pyhä Jean d'Arc ja lukuisat muut pyhät ovat kertoneet Pyhän Katariinan ilmestyneen heille. Jean d'Arc kertoi Pyhän Katariinan miekan laskeutuneen taivaasta hänen avukseen.

Katolisessa kirkossa hän on erityisesti naisopiskelijoiden, filosofien ja opettajien suojelija. Siinain vuorella sijaitseva luostari on omistettu Katariina Aleksandrialaiselle.

Muistopäivä on 25. marraskuuta.

PYHÄ AMBROSIUS OPTINEALAINEN

Ambrosius Optinealainen eli vuosina 1812 – 1891. Hän oli pappismunkki Optinan erakolassa. Hänen muistopäivänsä on 10.12.